

Piaci útmutató a Koszovói Köztársaságról

**MAGYAR
KERESKEDELMI
ÉS IPARKAMARA**

2021

Tartalom

Tartalom	2
Alapadatok.....	3
Gazdasági helyzet	4
1. Legfontosabb indikátorok.....	4
2. A külkereskedelem fő jellemzői.....	4
3. Gazdasági helyzet	5
Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal	8
1. Politikai, államközi kapcsolatok	8
2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok	8
2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-balkáni Tagozatának szerepe a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében.....	9
Jogi, szabályozási környezet.....	10
1. Magyar export Koszovóba.....	10
2. Import Koszovóból	10
3. Vállalatalapítás	11
4. Egyéb.....	12
Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés	13
1. EXIM országhozzárendelés	13
2. Helyi befektetésösztönzési szervezetek.....	13
3. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat.....	13
4. Tenderlehetőségek	13
Praktikus információk	14
1. Nagykövetségek és konzuli hivatalok	14
2. Beutazási feltételek.....	14
3. Egészségügyi helyzet.....	14
4. Közbiztonság	15
5. Infrastruktúra, közlekedés.....	15
6. Repülőtér	15
7. Banki szolgáltatások elérhetősége	16
8. Egyéb.....	16
Kultúra.....	17
1. Üzleti etikett, tárgyalási szokások	17
2. Fontosabb ünnepek.....	17
3. Vallás, vallási szokások	18
4. Történelmi áttekintés.....	18
5. További hasznos információk	19

Alapadatok

Hivatalos név: Koszovói Köztársaság

Főváros	Pristina
Államforma	köztársaság
Kormányzat	parlamentáris köztársaság, a törvényhozói, a végrehajtói és a bírói hatalmi ágak szétválnak, miniszterelnök, köztársasági elnök
Pénznem	euró
Hivatalos nyelv	albán, szerb
Beszélt nyelvek	albán, szerb, bosnyák, török, romani
Területe	10887 km ²
Lakossága	1,935,259 fő (becslés, 2021)*
Éves népességszaporulat	0,67% (2021)*
Időeltolódás	GMT + 1 óra
Etnikai megoszlás	92,9% albán, 7,1% egyéb (szerb, bosnyák, roma, török, gorani, askali, balkáni egyiptomi)*
Vallások	Szunnita muszlim (95,6%), római katolikus (2,2%), ortodox (1,5%), egyéb (0,7%)*
Nemzeti ünnep	február 17. (a függetlenség napja)

Forrás:

<http://en.wikipedia.org/wiki/Kosovo>

* <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/kosovo/>

Koszovó 2008 óta független állam. Albánia, Montenegró, Szerbia és Macedónia között terül el a nyugat-balkáni térségben. Az ország 7 régióra (Pec, Mitrovica, Pristina, Gjilan, Gjakova, Prizren, Ferizaj) és azon belül 38 önkormányzatra tagolódik: Decan (Decani), Dragash (Dragas), Ferizaj (Urosevac), Fushe Kosove (Kosovo Polje), Gjakove (Dakovica), Gjilan (Gnjilane), Glogovc (Glogovac), Gracanice (Gracanica), Hani i Elezit (Deneral Jankovic), Istog (Istok), Junik, Kacanik, Kamenice (Kamenica), Kline (Klina), Kllokot (Klokot), Leposaviq (Leposavic), Lipjan (Lipljan), Malisheve (Malisevo), Mamushe (Mamusa), Mitrovice e Jug (Juzna Mitrovica) [South Mitrovica], Mitrovice e Veriut (Severna Mitrovica) [North Mitrovica], Novoberde (Novo Brdo), Obiliq (Obilic), Partesh (Partes), Peje (Pec), Podujeve (Podujevo), Prishtine (Pristina), Prizren, Rahovec (Orahovac), Ranillug (Ranilug), Shterpce (Strpce), Shtime (Stimlje), Skenderaj (Srbica), Suhareke (Suva Reka), Viti (Vitina), Vushtrri (Vucitrn), Zubin Potok, Zvecan.

Gazdasági helyzet

1. Legfontosabb indikátorok

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
GDP (milliárd USD)*	6,7	6,5	7,1	7,4	6,4	6,7	7,2	7,9	7,9	7,6
Egy főre jutó GDP (USD)*	3742	3597	3891	4080	3603	3780	4046	4420	4446	4287
Egy főre jutó GNI (USD)*	3640	3780	3960	4020	4010	3970	3960	4340	4690	4440
GDP növekedési üteme (% , év/év)*	4,4	2,8	3,4	1,2	4,1	4,1	4,2	3,8	4,9	-6,9
Ipari termelés növekedési üteme (%)*	4,1	6,5	7,4	-1,6	8,6	2,5	4,4	4,6	4,6	-7,3
Infláció (fogyasztói árak, %)*	7,3	2,5	1,8	0,4	-0,5	0,3	1,5	1,1	2,7	0,2
Termék- és szolgáltatásexport (milliárd USD)*	1,58	1,51	1,55	1,66	1,41	1,59	1,96	2,29	2,32	1,67
HDI (Emberi Fejlettségi Index)	n.a.	0,714**	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0,742***	n.a.	0,750	
GCI (Globális Versenyképességi Index)	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	

Forrás: * <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=2&country=XKX>

** https://hu.wikipedia.org/wiki/Orsz%C3%A1gok_list%C3%A1ja_az_emberi_fejletts%C3%A9gi_index_alapj%C3%A1n

*** https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_districts_of_Kosovo_by_Human_Development_Index

2. A külkereskedelem fő jellemzői

A külkereskedelem fő jellemzői

Legfontosabb exportpartnerek	Albánia, Észak-Macedónia, Németország, Szerbia, Olaszország, Montenegró, Svájc, USA, Hollandia (2020)
Legfontosabb exporttermékek	nem nemesfémek és ezekből készült termékek, műanyag, gumi és ezekből készült termékek, különböző gyártott termékek, kész élelmiszerek, italok, alkoholos italok és dohány, növényi termékek, nyersanyagok, gépek, vegyipari termékek (2020)
Exportvolumen	474,8 millió EUR (2020)
Importvolumen	3,2 milliárd EUR (2020)
Legfontosabb importpartnerek	Németország, Törökország, Kína, Olaszország, Görögország, Szlovénia, Lengyelország, Albánia, Észak-Macedónia, Szerbia (2020)
Legfontosabb importtermékek	gépek, elektronikus berendezések, kész élelmiszerek, italok, alkoholos italok és dohány, ásványi anyagok, nem nemesfémek, vegyipari termékek, járművek, műanyag, gumi, textil és ezekből készült termékek, növényi termékek, élőállat, kő-, gipsz-, kerámia-, üvegtermékek, fa, faipari termékek

Forrás: <https://ask.rks-gov.net/en/kosovo-agency-of-statistics/add-news/international-trade-statistics-2020>

3. Gazdasági helyzet

Az ország még mindig magán viseli a balkáni konfliktusok és különösen a szerb-albán koszovói válság hatásait, emellett a terület már a jugoszláv állam részeként is a térség legfejletlenebb régiói közé tartozott. Annak ellenére, hogy a nemzetközi közösség még mindig meghatározó segítséget nyújt az országnak a fejlődés és az újjáépítés előmozdítására, a vidéki fejletlen mezőgazdaság és az ásványvagyon kihasználatlansága általános tendencia.

Jelentős segítséget nyújt az óriási külkereskedelmi deficit leküzdésében a külföldön élő diaszpóra (elsősorban Németországból és Svájcból) hazautalt jövedelmei, mely a modernizációt is nagymértékben előmozdítja. Jelentős probléma az országban a 25 százaléknál is magasabb munkanélküliség és az ebből következő nagyarányú elvándorlás más európai országokba. Becslések szerint a külföldről hazautalt jövedelem és a nemzetközi közösség segélyei összesen a GDP több mint 50 százalékát teszik ki.

Az ország számára nagy kihívást jelent az elektromos hálózat fejletlensége és az energiaszűke. Habár az ásványkincsek és fémek termelése adta a szocialista gazdaság gerincét, a technikai berendezések elavultsága miatt és a befektetési lehetőségek eltűnésével a szektor jelentősége csökkent. Az ércvagyon fejlett és gazdaságos kiaknázása az ország legnagyobb perspektívája lehet a külföldi befektetések szempontjából. A lehetséges beruházások között szerepel még az infrastruktúra-fejlesztés, az informatikai fejlesztések, a környezetvédelem és az építőipar.

A 2008 júliusában kapott 1,9 milliárd dolláros, 37 ország által jegyzett pénzügyi segítség utalása a pénzügyi válság miatt megszakadt, valamint a diaszpóra által hazautalt pénzösszegek is kisebbek lettek. 2009 júliusában Koszovó csatlakozott a Világbankhoz és a Nemzetközi Valutaalaphoz. Az ország már korábban, 2006-ban csatlakozott a Közép-Európai Szabadkereskedelmi Övezethez. 2013-ban Koszovó szabadkereskedelmi megállapodást kötött Törökországgal, valamint megkezdte a tárgyalásokat az Európai Unióval a kereskedelem liberalizálásáról az ún. stabilizációs és társulási megállapodások keretén belül. Az elemzők szerint szükséges gazdasági reformok végrehajtására egyelőre nem került sor, melynek az elhúzódó politikai válság is akadálya. A gazdasági növekedést tovább gátolták a régiót sújtó árvizek. A hivatalos fizetőeszköz az euró, ennek ellenére, főleg a szerbek lakta területeken bevett gyakorlat a szerbiai dinár használata.

A Világbank elemzése szerint a függetlenség kikiáltása óta (2009-2019 között) folyamatosan, évi 3,6%-kal növekedett a koszovói gazdaság. 2020-ban azonban 6,9%-kal esett vissza a koszovói GDP. Ennek egyik legfontosabb oka az volt, hogy a hazautazó diaszpóra tagjai számára nyújtott szolgáltatások értéke a felére esett vissza. Az állami támogatások, illetve a diaszpóra átutalásai ellenére csökkent a lakossági fogyasztás is, és ez 0,2%-kal vetette vissza a gazdasági növekedést. Az állami támogatások 38,3%-os emelkedése, az áruexport 23,8%-os növekedése, illetve a diaszpóra átutalásai összegének 15,1%-os gyarapodása viszont csökkentette a visszaesés mértékét. Az állami támogatás elősegítette a munkahelyek megőrzését, de a személyi jövedelemadó 4,2%-os csökkenése jelzi, hogy kevesebb volt a ledolgozott munkaórák száma, illetve a fizetések nagysága. A járvány miatt a költségvetési hiány a 2019-es 2,9%-ról a GDP 7,6%-ára emelkedett 2020-ban annak ellenére, hogy az állami beruházások 28,4%-kal estek vissza. A kormány a GDP 4,4%-át fordította a járvány negatív gazdasági következményeinek enyhítésére. 2020-ban a fogyasztói árindex mindössze 0,2%-kal emelkedett, miközben az infláció mértéke 2019-ben még 2,7% volt. A járvány ellenére jól teljesített a pénzügyi szektor. A betétállomány 11,5%-kal emelkedett, s ezen belül a lakossági betéteké majdnem 13%-kal. Ugyanakkor az új hitelek összege csak 1,8%-kal

emelkedett, illetve még csak ezután derül ki a hitelállomány minősége. (A Központi Bank márciusban 3 hónapos törlesztési moratóriumot hirdetett meg, majd júniustól lehetővé tette a hitelek átstrukturálását.) A koszovói gazdaság helyreállása várhatóan fokozatos lesz, és csak 2022-ben éri el a járvány előtti szintet. A növekedési ütem középtávon 4% körül alakul majd, és azt elsősorban az áruexport és a belső fogyasztás fűti majd. A költségvetési hiány 2021-ben várhatóan eléri a GDP 5,1%-át. A folyószámla-deficit 2020-ban és idén is a GDP 5,7%-a lesz. 2021. március végén a GDP 2,5%-át kitevő költségvetési csomagot (170,6 millió euró) fogadott el a kormány, a járvány negatív gazdasági következményeinek mérséklésére. Az ország nagyszámú fiatal és képzett munkaerővel rendelkezik, amely magas szinten beszéli az angolt és gyakran több más nyelvet is. A munkanélküliségi ráta a régióban a legmagasabb (27%), leginkább a fiatalok és a nők körében, az átlagjövedelem alacsony.

Koszovó erősen importfüggő ország, ezért a külkereskedelmi mérleg hiánya jelentős. Az ipari termelés csak alacsony százalékban járul hozzá a gazdasági növekedéshez. Az informális gazdaság súlya jelentős, a GDP közel 1/3-a.

A koszovói export 23,8%-kal 474,8 millió EUR-ra nőtt az előző évi adatokhoz képest, az import pedig 8,6%-kal 3,2 milliárd EUR-ra csökkent, amely így is teljesen "elnyelte" a kivitel szerény növekedését. Koszovó főbb export partnerei Albánia, Észak-Macedónia, Németország és Szerbia voltak, míg importpartnerei közül első Németország, melyet Törökország és Kína követett. Az import termékek jellemzően gépek, elektronikus berendezések, kész élelmiszerek, italok, alkoholos italok és dohány, ásványi anyagok, nem nemesfémek, vegyipari termékek, járművek, műanyag, gumi, textil és ezekből készült termékek és növényi termékek.

Szerbiával való viszonyának rendezése érdekében 2020 márciusában a koszovói kormány eltörölte a szerbiai és boszniai nyersanyagokra 2018-ban kivetett büntetővámot, április elsejétől pedig az összes árura vonatkozó százszázalékos vámot megszüntette.

A 2020 márciusában kitört koronavírus-járvány nem csak súlyos népegészségügyi vonatkozásokkal járt a nemzetközileg csak részlegesen elismert délkelet európai országban, hanem egy olyan politikai válságot is kirobbantott, amibe belebukott az Albin Kurti vezetésével csupán 2020 februárja óta regnáló koalíciós kormány. Így Koszovónak beiktatott kormány nélkül kellett felvennie a harcot a koronavírussal, ami csak tovább növelte a helyzet súlyosságát. A 2020. június 6-án megalakult Hoti kormányt 2020. december 22-én nyilvánította alkotmányellenesnek az Alkotmánybíróság. 2020. november 5-én lemondott Hashim Thaci köztársasági elnök, azt követően, hogy vád alá helyezte a Hágai Különleges Törvényszék háborús bűnök vádjával. A 2021 februárjában megtartott előrehozott parlamenti választásokat az Albin Kurti vezette baloldali Önrendelkezés (Vetevendosje) nyerte meg, az új kormány egyik legfontosabb célja a kapcsolat rendezése Szerbiával, ugyanakkor ez csak akkor lehetséges Koszovó szerint, ha Szerbia elismeri az ország függetlenségét. Április 4-én Vjosa Osmani korábbi házelnököt és megbízott államfőt választotta meg a pristinai parlament köztársasági elnökké.

Forrás:

http://exporthungary.gov.hu/download/d/97/c2000/Koszov%C3%B3_20210602.pdf

<https://www.worldbank.org/en/country/kosovo/overview#3>

<http://exporthungary.gov.hu/download/5/b0/c2000/Koszov%C3%B3%20V3.pdf>

<https://webradio.hu/hirek/kulfold/a-koszovoi-kormany-eltorolte-a-szerbiai-es-boszniai-nyersanyagokra-kivetett-buntetovamot>

<https://merce.hu/2020/03/27/politikai-valsagok-es-gazdasagi-nehezsegek-kozepette-veszik-fel-a-balkan-oroszagok-a-harcot-a-koronavirussal/>

<https://bbj.hu/economy/statistics/figures/kosovos-unemployment-rises-in-q4>
<https://profitline.hu/Uj-kormanya-lett-Koszovonak-419814>
<https://profitline.hu/Vjosa-Osmani-az-uj-koszovoi-koztarsasagi-elnok-420341>
<https://pristina.mfa.gov.hu/page/gazdasagi-adatok-koszovorol>

További hasznos gazdasági információk:

Export Hungary:

<http://exporthungary.gov.hu/download/5/b0/c2000/Koszov%C3%B3V3.pdf>

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/kosovo/>

A Világbank adatbázisa: <http://www.worldbank.org/en/country/kosovo>

<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/32918>

[Központi statisztikai hivatal](#)

Gazdasági szabadság indexe: [The Heritage Foundation](#)

Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/Kosovo#Economy>

[Koszovói Köztársaság Külügyminisztériuma](#)

A Koszovó kormányzat oldala: <https://www.rks-gov.net/EN/>

Economist, online hírportál: <http://www.economist.com/topics/kosovo>

Kétoldalú kapcsolatok Magyarországgal

1. Politikai, államközi kapcsolatok

Magyarország 2008. március 19-én – harmincadikként – ismerte el Koszovó függetlenségét, majd a két állam még ugyanazon év június 27-én diplomáciai kapcsolatot létesített.

Forrás:

https://hu.wikipedia.org/wiki/Koszov%C3%B3_f%C3%BCggetlens%C3%A9g%C3%A9t_elismer%C5%91_orsz%C3%A1gok

Koszovó a 2008 előtti években is jelentős figyelmet kapott Budapestről. A tartomány függetlensége és az azt követő nemzetközi jogi fejlemények hatással vannak ugyanis a szerbiai magyar kisebbség jövőjére is, mivel a vajdasági autonómia-törekvések és a koszovói események között a szerb közvélemény párhuzamot von.

<http://www.grotius.hu/publ/displ.asp?id=DPQOJD>

Magyarország és Koszovó az alábbi megállapodásokat kötötte az elmúlt években:

- Mezőgazdasági együttműködési megállapodás (2013)
- Kettős adózás elkerülését célzó megállapodás (2015)
- Gazdasági együttműködési megállapodás (2015)
- Nemzetközi közúti személyszállításról és áru fuvarozásról szóló megállapodás (2016)
- Tudományos és oktatási megállapodás 2016-2018 évre
- Kormányközi pénzügyi együttműködési keretprogram (2017)
- Magyar-koszovói Beruházásvédelmi Megállapodás (2020)

Forrás: <https://pristina.mfa.gov.hu/page/gazdasagi-adatok-koszovorol>

<http://exporthungary.gov.hu/download/5/b0/c2000/Koszov%C3%B3%20V3.pdf>

2. Gazdasági, kereskedelmi, befektetési kapcsolatok

Mivel a két ország közötti kapcsolatok építése csak 2008 óta zajlik, jelentős gazdasági, kereskedelmi vagy befektetési kereslet nem alakult még ki. Az együttműködés szempontjából perspektivikus ágazatok a következők: vízgazdálkodás, szennyvíz és hulladékkezelési technológiák, mezőgazdasági és élelmiszer feldolgozó technológiák, ICT, alternatív és megújuló energia, gyógyszerek, gyógyászati berendezések.

A magyar vállalatok kifejezett érdeklődést mutatnak a koszovói piac iránt. Ennek oka, egyrészt a viszonylagos földrajzi közelség és a dinamikusan fejlődő kétoldalú kereskedelmi kapcsolatok. Az árucseré nagy részét a Koszovóba történő magyar kivitel jelenti, mely folyamatosan növekvő tendenciát mutatott 2016 és 2019. között. A 2018. évi export 55 millió euróról 2019-ben közel 72 millió euróra nőtt, ami 30%-ot meghaladó növekedés, 2020-ban azonban a járvány helyzet miatt 4,3%-kal, 68,4 millió euróra csökkent. A legjelentősebb exportőrök a Sole és a Suzuki. Mellettük számos kkv exportál elsősorban feldolgozott termékeket, élelmiszereket, italt és dohányt, valamint gépeket és berendezéseket.

Koszovói importunk 2019-ben 78%-kal 1,89 millió euróra nőtt 2018-hoz viszonyítva, 2020-ban pedig a járvány ellenére jelentős mértékben, 59%-kal közel 3 millió euróra bővült. A Koszovóból származó import nagy részét a gépek és szállítóeszközök (71,8%) tették ki 2020-ban, ugyanakkor a 2017-ben még a behozatal 70%-át kitevő élelmiszerek, ital és dohánytermékek importja folyamatosan csökkent az elmúlt években.

Forrás: KSH adatok

<http://exporthungary.gov.hu/orszagismertetok?orszagismerteto-koszovo>

A magyar-koszovói külkereskedelem áruszerkezete (M EUR)

Megnevezés	Kivitel				Behozatal				Egyenleg			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Összesen	43,065	54,771	71,455	68,372	1,641	1,061	1,889	2,998	41,424	53,709	69,566	65,374
Élelmiszer, ital, dohány	9,345	11,714	28,139	25,305	1,149	0,674	0,264	0,342	8,195	11,040	27,875	24,963
Nyersanyagok	0,629	0,482	0,824	1,140	0,001	n.a	0,000	0,008	0,628	0,482	0,824	1,132
Energiahordozók	0,150	0,134	0,219	0,305	n.a.	n.a	0,000	0,000	0,150	0,134	0,219	0,305
Feldolgozott termékek	21,357	22,162	25,431	25,558	0,300	0,235	0,337	0,494	21,057	21,928	25,094	25,063
Gépek, szállítóeszközök	11,585	20,278	16,843	16,065	0,191	0,153	1,289	2,154	11,394	20,125	15,554	13,911
Forrás: KSH												

2.1. A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-balkáni Tagozatának szerepe a kereskedelmi kapcsolatok fejlesztésében

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nyugat-balkáni Tagozata 2012. július 3-án alakult meg, jelenleg 90 tagja van. Az elnöki tisztséget Galambos Attila, a Communautrade Europe Kft. ügyvezető igazgatója tölti be. A szervezet célja a térség iránt – Albánia, Bosznia-Hercegovina, Észak-Macedónia, Montenegró, Koszovó, Szerbia – érdeklődő hazai cégek piacra jutásának elősegítése. A Tagozat kiemelt feladata az üzleti lehetőségek bővítése, melynek érdekében üzletember-találkozókat, tájékoztató fórumokat, üzleti delegációkat szervez, és információkkal segíti a cégeket. A Tagozat tagvállalatai havonta elektronikus hírlevélből értesülhetnek a térséget érintő aktuális gazdasági, politikai, társadalmi hírekről. A Tagozat támogatja továbbá tagjait a partnerországok vásárain és kiállításain való részvételben, együttműködik a partnerországok területi és országos kamarai szervezeteivel, valamint az ott működő hazai kereskedelmi szervezetekkel, képviselőkkel. A Tagozat tagja lehet bármely, Magyarországon bejegyzett, kamarai regisztrációval rendelkező jogi személy, szakmai szövetség, a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara, vagy a Magyar Ügyvédi Kamara tagja, aki a Tagozat honlapján is megtalálható kitöltött és aláírt belépési nyilatkozatát a tagozat koordinátora részére megküldi. A belépéshez kapcsolódó további feltételekről a [Jelentkezés a Tagozatba](#) linken tájékozódhatnak az érdeklődők.

Elérhetőség: [MKIK Nyugat - balkáni Tagozat](#)

Elnök: Galambos Attila

Koordinátor: Szekeres Anna

E-mail: nybalkani.tagozat@mkik.hu

Tel: (1) 474-5142

Együttműködési megállapodások, fontosabb események

- 2012. június 15., Budapest - Együttműködési megállapodás aláírása a Koszovói Kereskedelmi Kamarával
- 2017. május 16., Pristina, Üzleti delegáció Koszovóba

Jogi, szabályozási környezet

Az Európai Unió 2008 óta működik közre Koszovó gazdasági és politikai fejlesztésében. Ezt és az európai értékek népszerűsítését célozza az „EULEX” jogállamiságot segítő missziója, egy koszovói különleges képviselő (EUSR) kinevezése

Forrás: <http://www.eubusiness.com/europe/kosovo>

1. Magyar export Koszovóba

Az Európai Unió és Koszovó 2015. október 27-én stabilitási és társulási megállapodást írt alá, mely 2016. április 1-jével lépett hatályba, és melynek alapján aszimmetrikus elvekre épülő szabadkereskedelmi övezet jött létre. A koszovói vámok lebontására fokozatosan kerül sor – a Koszovóban egyáltalán nem gyártott termékekre azonnal, további, a megállapodásban külön-külön megadott termékcsoportokra legkésőbb 10 év alatt.

A CEFTA országokból (Észak-Macedónia, Albánia, Bosznia-Hercegovina, Moldova, Montenegró és Szerbia) és az EU-val kötött stabilitási és társulási megállapodásban szereplő néhány EU-ból származó termékre az importvám mértéke 0%. A vám általános mértéke a CEFTA-n, EU-n és Törökországon kívüli területről behozott termékekre 10% (ad valorem).

A [Koszovói Vámügynökség honlapján](#) részletes tájékoztató található az importvámokról, az ÁFÁ-ról, a jövedéki adóról, valamint minden, a bevételhez szükséges dokumentumról.

A jövedéki adó mértéke változó, és csak bizonyos termékekre vonatkozik: bor, cigaretta és egyéb dohány alapú termékek, olaj és egyéb italok, személygépkocsik és egyéb motoros járművek. További információ a [Koszovói Köztársaság hivatalos honlapján](#) érhető el.

Forrás: <https://taxsummaries.pwc.com/kosovo/corporate/other-taxes>

Szokatlan, és a legtöbb európai ország által vitatott intézkedés, hogy a megfelelő eredet-, és műszaki igazolással rendelkező új autókat egyenként, regisztrálási procedúrának kell alávetni. Előfordul, hogy egyes hazai gyártók védelmére váratlan kereskedelmi intézkedést hoznak: 2020 évben átmenetileg felfüggesztették a pálmaolajat tartalmazó sajtermékek behozatalát, amely hátrányosan érintett egyes magyar gyártókat. A 2018. november 21.-től bevezetett, nemzetközi partnerek részéről erősen támadott 100%-os büntetővámot a szerbiai és bosnyák termékekre, 2020 áprilisában megszüntették, de az intézkedés nyomán a kereskedelem szerkezete tartósan megváltozott. Ezen kívül említendő még, hogy bizonyos termékek esetében jelentős, főként európai konkurenciára kell számítani.

Forrás: <http://exporthungary.gov.hu/orszagismertetok?orszagismerteto-koszovo>

A 2014. évi külföldi befektetésekről szóló törvény életbe lépése óta, a külföldi tulajdonú cégek a hazaiakkal azonos jogokat élveznek. Nincs megkötés a tulajdonrész megosztását illetően sem, így egy külföldi cég koszovói leányvállalatához nem szükséges helyi partner, az lehet 100%-ban külföldi tulajdonban.

Forrás: <https://pristina.mfa.gov.hu/page/gazdasagi-adatok-koszovorol>

2. Import Koszovóból

Koszovó a CEFTA tagja 2007 óta, mely előnyöket biztosít az országnak az EU-országokkal folytatott kereskedelemhez. Az Európai Közösség autonóm kereskedelmi intézkedései keretében az EK kereskedelmi preferenciákat nyújtott Koszovó számára, így nagyrészt vámmentessé vált a kivitel az EU-országokba. A Koszovó és EU közt 2016 áprilisában

létrejött Stabilizációs és Társulási Megállapodás megerősítette a kereskedelem liberalizációját, és megszűntek a még fennálló kereskedelmi- és vámkorlátozások.

Forrás: <https://taxsummaries.pwc.com/kosovo>

2019 decemberében megjelent a vizsgálatköteles károsítókat és a termékek forgalmazására vonatkozó listákat tartalmazó EU-s végrehajtási rendelet (2019/2072), mely meghatározza többek között azon növények, növényi termékek és egyéb anyagok jegyzékét, amelyek esetében harmadik országokból az Unió területére történő behozatalhoz növényegészségügyi bizonyítvány szükséges. A vizsgálatköteles áruk esetében a szállítmányokért felelős vállalkozónak előzetesen értesítenie kell a hatóságot. A bejelentést a szállítmány várható érkezése előtt legalább 1 munkanappal, a megérkezés szerinti első uniós határállomás illetékes hatósága felé, az EU Bizottság erre kialakított elektronikus rendszerén (TRACES NT) keresztül kell megtenni (előzetes regisztráció szükséges a bejelentéshez).

Forrás: <https://portal.nebih.gov.hu/-/valtozasok-a-novenyek-novenyi-termekek-import-ellenorzeseben>

3. Vállalatalapítás

A Világbank „Doing Business” 2020-as adatbázisa szerint az ország 57. a 190 országot számláló listában az üzleti klímát vizsgálva (jelentős javulás a 2014. évi 100. helyhez képest, azonban visszaesés a 2019. évi 44. helyhez viszonyítva). Az új üzlet indításában a 12. helyet szerezte meg az ország 2020-ban. Az építési engedélyek körüli procedúra 237 napot vesz igénybe (bár itt az ügyintézés ideje a felére csökkent), továbbra is neuralgikus pont az elektromos energia hiánya – rendszeresen az áramszünetek, főleg vidéken. Emiatt Koszovó csak a 90. helyen van a rangsorban. Koszovóban az új vállalkozás alapításához összesen 3 eljárás szükséges és 4,5 nap alatt lezajlik a folyamat, ami javulás a korábbi évekhez képest.

Forrás: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/kosovo/#starting-a-business>

Az új üzlet beindításához szükséges regisztrációt a [Kosovo Business Registration Agency](#) (KBRA) végzi. Újdonság, hogy már nemcsak Pristinában lehet regisztrálni, hanem 28 helyi önkormányzatnál is beadhatók a papírok.

A Transparency International 2020-as felmérése szerint korrupció tekintetében 180 országból Koszovó a 104. helyen áll, az ország ezzel 2019-hez képest 3 helyet esett vissza.

Forrás: <https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/nzl>

Az ÁFA, a régióban a legalacsonyabb, 18%, míg az életviteli termékekre és szolgáltatásokra 8%. Bizonyos termelő gépsorok, termeléshez szükséges alapanyagok, IT felszerelések, elektronikus és írott média eszközei mentesek az ÁFA alól. A vállalkozási adó 10 %-os, és minden, 50.000 EUR éves forgalmat meghaladó cég számára fizetendő.

Forrás: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/k/kosovo/KSV.pdf>

<http://exporthungary.gov.hu/download/5/b0/c2000/Koszov%C3%B3%20V3.pdf>

Bár Koszovó nem korlátozza az EU állampolgárok munkavállalási célú beutazását, ennek leginkább a magas munkanélküliség, a munkalehetőségek hiánya szab gátat. Külföldi állampolgárok munkavállalása – jogszabályban meghatározott kivételektől eltekintve - engedélyhez kötött. A munkavállalási engedélyt a koszovói Munkaügyi és Szociális Jóléti Minisztérium (Ministry of Labour and Social Welfare) állítja ki írásbeli kérelemre. További tájékoztatás a külföldiek munkavállalására és adózására vonatkozó alapvető jogszabályokról a [minisztérium honlapján](#) található.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?koszovo#b#c>

4. Egyéb

Koszovóban a szellemi termékek és szerzői jogok védelméért 2011 decembere óta az ún. Szerzői Jogvédelmi Központ ([Office on the Copyright and Related Rights](#)) felel. A Kulturális Minisztérium alá tartozó szerv feladata a szerzői jogok szervezeti védelme, amelyre az 1980-as évek óta nem volt jogszabály az országban.

Forrás: <http://autori-ks.com/?page=2,14#.XoxYmogzZPY>

Az ingatlan megvétele és a vásárlás hivatalossá tétele átlagosan 32 nap. Az ingatlanszerzéshez elsőként a szóban forgó ingatlan földhivatali kivonatát, az adó befizetéséről szóló nyilatkozatot, valamint az üzleti tanúsítványok hivatalos másolatát kell beszerezni az önkormányzattól. Amikor meggyőződünk róla, hogy az ingatlant nem terheli semmilyen jelzálog, a felek saját illetékességüket is bizonyítják, amennyiben egy cég nevében vásárolnak ingatlant. Végül az aláírt szerződést közjegyző érvényesíti. Az ingatlan-tranzakcióra önkormányzati adót kell befizetni.

Forrás: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/kosovo/#registering-property>

Külföldiek két módon juthatnak ingatlanhoz Koszovóban. Egyrészt a jelenleg is zajló állami vagyon privatizációján keresztül, mivel külföldi vállalatok is megkötések nélkül vásárolhatnak földet vagy épületeket. A folyamatokat a [Koszovói Privatizációs Ügynökség](#) (PAK) irányítja. Másrészt az önkormányzatok 10-től 99 évig terjedően bérbe adhatnak földterületeket, ezekre is jó eséllyel pályáznak külföldi vállalatok.

További hasznos információk:

[Koszovói Befektetési Ügynökség](#)

Koszovói Köztársaság weboldala: <https://www.rks-gov.net/EN/>

Vállalatfinanszírozás, üzletfejlesztés

1. EXIM országkockázati besorolás

Az Eximbank országkockázati besorolása és a biztosíthatósági szabályok szerint Koszovó az 5-ös országkockázati kategóriába esik. Két éves vagy két éven túli törlesztési futamidejű ügyletek vonatkozásában a legtöbb kockázati típusban nem biztosítható. Kivételt képez a banki kategória („pénzügyi intézmény a hiteladós vagy biztosíték nyújtója; biztosítéki formák például: a bankgarancia, a bank készfizető kezessége, visszavonhatatlan akkreditív, bank által felülgarantált váltó”), amelyben feltételesen biztosítható, valamint a szuverén kategória („az ügylet hiteladója vagy biztosíték nyújtója a központi kormányzat, vagy a jegybank, illetve az irányításuk alatt álló minden olyan szervezet, amely a szervezet székhelye szerinti állam joga alapján sem jogi, sem közigazgatási úton nem nyilvánítható fizetésektelennek”), amelyben biztosítható.

Forrás: <https://exim.hu/kondiciok/orszagkockazatok/exim-altal-minositett-orszagok-listaja>

2. Helyi befektetésösztönzési szervezetek

Koszovói Befektetés- és Vállalkozássegítő Ügynökség ([Kosovo Investment and Enterprise Support Agency KIESA](#))

Regionális Együttműködési Szervezet ([Regional Cooperation Council](#))

Közösségi Fejlesztési Alap ([Community Development Fund – CDF](#))

3. Üzletfejlesztés, kamarai hálózat

A Koszovói Kereskedelmi Kamara az érdekképviselő országos szerve. Amellett, hogy gazdasági és politikai elemzéseket készít, a társadalmi párbeszéd feltételeit is megteremti, valamint a nemzetközi befektetések ösztönzéséért is felel. A pristinai központi iroda mellett 6 regionális iroda működik. A regionális irodákon keresztül történik a kistérségi érdekképviselő, a helyi rendezvényszervezés, valamint az új tagok toborzása is.

A Koszovói Kereskedelmi Kamara ([Kosovo Chamber of Commerce, KCC](#)) elérhetősége:

Cím: 10000 Pristina, Nenë Tereza No. 20

Telefon: +381 38 224299

E-mail: info@oek-kcc.org

A koszovói kereskedelmi és iparkamarák honlapjait összefoglaló linkgyűjtemény a [koszovói kamara honlapján](#) érhető el.

4. Tenderlehetőségek

A koszovói a térség egyik legfejletlenebb gazdasága. A gazdasági változásokról és egyes szektorokban – például az energiahordozók esetében – történő változásokról a [Koszovói Gazdaságfejlesztési Minisztérium honlapján](#) naprakész információk érhető el.

A [tenderlehetőségeket](#) tartalmazó weboldalak jellemzően fizetősek és regisztrációhoz kötöttek.

Az egyéb minisztériumokról további információ a [koszovói kormány honlapján](#) található.

Praktikus információk

1. Nagykövetségek és konzuli hivatalok

Magyarország Nagykövetsége, Koszovó

Rendkívüli és meghatalmazott nagykövet: Dr. Bencze József

Külgazdasági attasé: Szabó Krisztina Réka, KRSzabo@mfa.gov.hu

Nagykövetség címe: Rr. Arben Xheladini nr. 157, Arberi 10000 Pristina

Telefonszám: (00-383-38) 247 763

E-mail: prs.missions@mfa.gov.hu

Koszovó Nagykövetsége, Magyarország

Rendkívüli és meghatalmazott nagykövet: Shpend Kallaba

Nagykövetség címe: 1051 Budapest, Nádor u.36. II. em.

Telefonszám: +361 688-7872

E-mail: embassy.hungary@rks-gov.net

2. Beutazási feltételek

2013. május 8-a óta a magyar állampolgárok vízum nélkül beléphetnek Koszovó területére személyazonosításra alkalmas, érvényes magánútlevél, diplomata, hivatalos/szolgálati útlevél, illetve 2018. júliusától a koszovói hatóságok a schengeni tagállamok, így Magyarország állampolgárainak biometrikus és nem biometrikus személyazonosító igazolványát is elfogadják a Koszovói Köztársaság területére való belépésre és átutazásra. Ugyanezen dokumentumok jogosítanak az országban való tartózkodásra, az átutazásra, valamint az országból való kilépésre. A magyar állampolgárok vízummentesen utazhatnak be, 90 napi tartózkodást nem meghaladó időtartamra turista, üzleti, látogató céllal. Az útlevélnek a tervezett kilépés napját meghaladóan legalább 3 hónapig érvényesnek kell lennie.

Szerbia nem ismeri el Koszovót, így a koszovói határ felől harmadik országba való be- és kilépést igazoló bélyegzőt sem az útlevélben, ezért a térségben egyszerűbb a személyigazolvánnyal való utazás. Az utazás megkezdése előtt célszerű kitölteni a konzuli védelemhez szükséges adatlapot <https://konzinfogyseged.mfa.gov.hu/#!/login>.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?koszovo>

3. Egészségügyi helyzet

Javasolt az országba beutazóknak a mindenre kiterjedő egészségügyi biztosítás megkötése, mivel a két ország között nincs érvényes egészségügyi egyezmény. A levegőszennyezettség magas szintű Koszovóban, amelyért nyáron a por és a szmog, télen pedig a fa- és lignittüzelésű kályhák égéstermékei felelősek. A Pristina közelében lévő lignittüzelésű erőmű széljárástól függően szintén hozzájárulhat a kedvezőtlen levegőszennyezettségi adatokhoz. A higiéniai feltételek nem mindenütt érik el az uniós átlagot. Semmilyen körülmények között nem javasolt a vezetékes ivóvíz fogyasztása. Utcai árusoktól nem ajánlott hús- és tejtermék vásárlása. A nyilvános mellékhelyiségeket lehetőség szerint kerülni kell. Az egészségügyi ellátás színvonala is elmarad az unión belüli viszonyoktól, jellemző a technikai elmaradottság és a gyógyszerek hiánya. Bár kötelező oltás nincs, az Országos Epidemiológiai Központ összeállította az ajánlott oltások jegyzékét, amelyben a

Hepatitis A, B és a hastífusz elleni védőoltások találhatók. A pristinai kórházban orvosi ügyelet mindig van. Magasabb színvonalú ellátást nyújtó magán egészségügyi intézmények egyre nagyobb számban alakulnak. Csapvíz fogyasztása nem javasolt, különös figyelmet kell fordítani az utcán árusított élelmiszerek higiéniai körülményeire. Az éttermek közül a magasabb kategóriába sorolt, egyúttal drágább helyek az élelmiszer-biztonság szempontjából megfelelőek. A nyilvános helyeken elérhető mellékhelységek higiéniai állapota sok esetben elmarad az EU tagállamokban megszokott minőségtől.

A legfontosabb segélyhívó számok: Mentők: 194, Tűzoltók: 193, Rendőrség: 192/112

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?koszovo>

4. Közbiztonság

A Koszovói Köztársaság általános közbiztonsági helyzete jó. Ezzel szemben az etnikai, vallási, nyelvi hovatartozás miatt megnyilvánuló erőszakos cselekmények alapján továbbra is magas fokú a biztonsági kockázat. A belpolitikai eseményekre tekintettel a fővárosban, illetve Koszovó területén tüntetések fordulhatnak elő, javasolt a politikai indíttatású tömegrendezvények elkerülése. Az országban közvetlen terrorfenyegetettség nincs, szélsőségesek eddig nem követtek el terrorcselekményt Koszovó területén, ezért a szokásos óvatosságot javasoljuk a Koszovóba utazó magyar állampolgároknak. Koszovóban a közbiztonság megfelelő, a külföldiek sérelmére elkövetett – elsősorban vagyoni: lopás, zsebtolvajlás - bűncselekmények száma viszonylag csekély. A hagyományok és a háborús évek következményeként nagy számban van az állampolgároknál engedély nélküli lőfegyver. Ennek ellenére a fegyverekkel elkövetett visszaélések száma nem magas, többségük az északi – szerbek lakta - területeken fordul elő. A [koszovói rendőrség](#) honlapja a linke kattintva érhető el. Az ország földrengés szempontjából érzékeny sávban húzódik, aminek következtében viszonylag gyakoriak a földmozgások.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?koszovo>

5. Infrastruktúra, közlekedés

A főútvonalak minősége nem megfelelő minőségű, jelenleg az infrastruktúra nagymértékű átalakítása zajlik. A forgalomban lévő gépkocsik állapota és a helyi közlekedési morál miatt az utakon való közlekedésnél fokozott elővigyázatosság javasolt. Az utakon váratlan akadályokkal is találkozhat az autós, úgymint kivilágítatlan járművek, lassú járművek, lovaskocsik, illetve tehen- vagy birkacsordák. A zöld kártya nem érvényes Koszovóban, ezért gépkocsival történő belépéskor minimum 15 napra érvényes kötelező biztosítást kell kötni a határon. A helyi állampolgárok csak részben tartják be a közlekedési szabályokat. Különösen figyelni kell a körforgalmakban, ahol sokszor kaotikus állapotok alakulnak ki. Balesetnél, ideértve a legkisebb koccanást is, rendőrt kell hívni. Az utak állapota változó. Abban az esetben, ha a beutazó Koszovóból más ország területére belép és visszafelé Koszovón keresztül Szerbia felé akarja elhagyni az országot, a szerb hatóságok nem engedélyezik a belépést Szerbiába, mivel a koszovói határt nem ismerik el. Ebben az esetben az utazó egy harmadik országon keresztül - pl. Észak-Macedónia – tud belépni Szerbiába.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?koszovo>

6. Repülőtér

Nemzetközi repülőtér: [Pristina International Airport Adem Jashari \(PRN\)](#)

7. Banki szolgáltatások elérhetősége

A Koszovói Központi Bank (Central Bank of the Republic of Kosovo, CBK) felelős a kereskedelmi bankok engedélyeztetéséért. A kereskedelmi bankok a szokásos banki szolgáltatásokat végzik, amely kiterjed a kölcsönök és garanciák nyújtásán, a folyó- és megtakarítási számlavezetésen és betétlekötéseken túl letéti szolgáltatások nyújtásáig. A kereskedelmi bankok pontos listája, azok elérhetősége és a nyújtott szolgáltatások köre a következő linkeken érhető el:

<http://www.bqk-kos.org/?cid=2,1>

A bankszektor a Koszovói Központi Bank felügyelete alatt működik, és 10 bankból áll: 8 külföldi és 2 hazai. Külföldi bankok: NLB Prishtina, ProCredit Bank, Raiffeisen Bank, Banka Kombetare Tregtare, TEB, Komercijalna Banka ad Beograd, ISBANK, Ziraat Bank

Hazai bankok: Banka per Biznes, Banka Ekonomike

<https://pristina.mfa.gov.hu/page/gazdasagi-adatok-koszovorol>

A privatizációval kapcsolatban a koszovói privatizációs ügynökségtől ([Privatization Agency of Kosovo, PAK](#)) kaphatnak információkat.

Koszovóban a hivatalos pénznem az euró (EUR). Habár törvénytelen, de a szerbek lakta önkormányzatokban sok helyen a szerb dinár is elfogadott fizetőeszköz. A fővárosban és a vidéki városokban könnyen elérhetők a készpénzkiadó automaták. Ki- és beutazáskor be kell jelenteni, ha 10 ezer eurónál nagyobb összegű készpénz van az utazónál. A bejelentés elmulasztása esetén elkobozhatják a teljes összeget.

Forrás: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/europa-utazasi-tanacsok?koszovo>

A folyószámla-nyitás általában nem jár költséggel és egy munkanap alatt kivitelezhető. A számlanyitáshoz szükséges dokumentumok banktól függően változhatnak.

Forrás: <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/kosovo/>

További információk:

[Koszovó Bankszövetsége](#)

[Lexadin.nl, globális jog kalauz](#)

[Nemzetközi Valutaalap - Koszovó](#)

8. Egyéb

Koszovó telefonos ország hívószáma: 383. Pristina körzetszáma: 38.

Az üzletek jellemző nyitvatartási ideje: hétköznap 08.00-12.00 és 15.00-20.00 óra, szombaton: 08.00-15.00 óra. A nagyobb városokban az áruházak és szupermarketek rendszerint hétfőtől szombatig vannak nyitva, reggel nyolc és este nyolc között. Vasárnap ezek zárva vannak. Az éttermek délelőtt 11 körül nyitnak és általában késő estig üzemelnek.

Forrás: <http://utikritika.hu/koszovo>

Kultúra

1. Üzleti etikett, tárgyalási szokások

A koszovói üzleti tárgyalások az európaihoz hasonlóan kézfogással kezdődnek és végződnek. A koszovói üzleti partnerek között gyakran találkozhatunk közvetlen stílusúakkal. A tárgyalások előtt és után ilyen esetben magánjellegű témákról (pl. család) is beszélgetés folyhat. Ajánlott megtudni a tárgyalópartner etnikai származását és ennek megfelelően a saját nyelvén köszönteni. Az üzleti tárgyalásokat gyakran éttermekben vagy kávéházakban tartják (a kávé fontos részét képezi az ország kultúrájának). A munkaidő hétfőtől péntekig tart általában 8 és 16 óra között, megesik azonban, hogy szombaton is folytatódik.

Az üzletkötésekben gyakran nagy jelentősége van a személyes kapcsolatnak. Az üzleti kommunikációban általában a Magyarországon megszokottnál jóval több a szóbeli elem. Az üzleti kommunikációban viszonylag gyakori a testi érintés (hevesebb kézfogás, ölelés), kivéve az ellentétes neműek között.

Az üzleti partnernek illik ajándékot vinni, ha pedig az üzletfél az otthonába hív meg üzleti tárgyalásra, a bor mellett ajánlott kávé is vinni a házigazdának.

A koszovói kultúrában nagyon fontos az idősebbek tisztelete.

A cégek és állami intézmények általában hierarchikus intézmények, ezért a döntéseket minél magasabb szinteken próbálják meghozni, mely gyakran hosszadalmas és bonyolult üzleti folyamatokat eredményez.

Katonai és más rendészeti objektumok közelében általában tilos fotózni és kamerázni.

Forrás:

<https://www.worldtravelguide.net/guides/europe/kosovo/business-communications/>

<https://www.lonelyplanet.com/kosovo/etiquette>

2. Fontosabb ünnepek

Hivatalos ünnepnapok, munkaszüneti napok:

- Újév (január 1.),
- Függetlenség napja (február 17.)
- Húsvéthétfő
- Dita Punës (A munka ünnepe, május 1.),
- Az alkotmány napja (15. június),
- Bajrami Madhë (a Ramadan szent hónapja a böjttel)
- Bajrami Vogël (az önfeláldozás ünnepe, körülbelül 70 nappal a Ramadan után)
- Karácsony (december 25. a katolikusoknak; január 7. az ortodox keresztényeknek)
- A szerbek ünneplik még Vidovdan-t (június 28-át) is, mely vallási ünnep és egyben a rigómezei török-szerb csata dátuma.

A muszlim vallási ünnepek időpontja évről évre változik, mivel az iszlám a hold járásán alapuló holdnaptárt használ. Az iszlám naptár Ramadán hónapja alatt hajnaltól kora estig nyilvános helyen mindenki számára tilos az étel- és italfogyasztás, valamint a dohányzás. A Ramadán alatt fokozottan ajánlatos tekintettel lenni a vallási érzületből származó érzékenységre.

Forrás: https://en.wikipedia.org/wiki/Public_holidays_in_Kosovo

3. Vallás, vallási szokások

Az ország lakossága három vallási csoporthoz tartozik. 90%-uk muszlimnak vallja magát, 6%-uk ortodoxnak, 3%-uk pedig római katolikusnak. A koszovói szerbek nagy része ortodox keresztény, így a vallási identitás politikai relevanciával is párosul: a koszovói háború alatt szerb csapatok a muszlim örökség szisztematikus pusztításában, míg az albán haderők a szerb ortodox örökség megsemmisítésében voltak érdekeltek. A szerb és albán vallási közösségek vezetői azonban a kezdetektől sürgették a párbeszéd felvételét. 1999-ben a három vallási közösség vezetői találkozót tartottak Pristinában. A vallások közötti párbeszéd informális fórumokon ugyan, de azóta is tart.

Forrás: <https://www.rks-gov.net/EN/f304/culture-and-free-time/religion>

4. Történelmi áttekintés

A Római Birodalom idejében Moesiához tartozott a terület, az időszámításunk szerinti első században. A terület felett római és bizánci befolyás érvényesült, amíg az i.e. 7. században a szerb etnikum meg nem jelent a mai Koszovó területén. A középkorban ezután a Bolgár Birodalom, Bizánc, majd a középkori Szerb Állam része volt, amíg el nem foglalta az Ottomán Birodalom 1389-ben. Az ország a koszovói mezőről kapta a nevét, ahol Szerbia és a törökök között több csata is zajlott, többek között 1389-ben, aminek következtében a terület török ellenőrzés alá került. A második rigómezei csata 1448. október 17–20-án a II. Murád szultán vezette oszmán és a Hunyadi János magyar kormányzó által vezérelt keresztény hadak között zajlott, s magyar vereséggel zárult. Vereségével Hunyadi az Oszmán Birodalom ellen vívott háborúinak egyik legnagyobb kudarcát szenvedte el. A török fennhatóság ötszáz évre állandósult, amely idő alatt a népesség a török és az albán etnikummal gyarapodott. A 19. század végére az albánok számaránya már felülmúlta a szerbekét.

A régió modernkori történelme 1877-től kezdődik, amikor az ottománok a prizreni szandzsák egy részét megszervezték Koszovói Vilajet néven. A terület feletti ellenőrzést az első balkáni háború után hivatalosan is megkapta Szerbia az Ottomán Török Birodalomtól, így a területet 1913-tól Szerb Királyság néven ismerték el. Az első világháború nagyhatalmi rendelkezéseinek következtében Koszovó a megalakuló Szerb-Horvát-Szlovén Királyság része lett, melynek neve 1929-től Jugoszláviára változott. A második világháború után az államalakulat Jugoszláv Szövetségi Népköztársaság néven alakult újjá Joszip Tito irányítása alatt. 1963-ban autonómiát kapott Koszovó, amelyet kiterjesztettek 1974-ben. A nyolcvanas években megerősödő szerb nacionalista mozgalom és a koszovói albánok érdekütközése ahhoz vezetett, hogy Slobodan Milosevic szerb nacionalista vezető elérte Koszovó autonómiájának visszavonását az 1989-es új szerb alkotmány ratifikálásakor. A koszovói albánok erre válaszul 1991-ben szavazást tartottak és kinyilvánították Koszovó függetlenségét.

A nem hivatalos kormány élére Ibrahim Rugova került, aki a Milosevic vezette Szerbiával szemben a passzív ellenállás útját követte. A koszovói albánok nagy része azonban gyorsabban akart eredményeket elérni, amely a Koszovói Felszabadási Front megalakulásához és fegyveres felkeléshez vezetett. 1998-tól kezdődően a szerb fegyveres alakulatok megtorlásokat követtek el a koszovói albánokon, becslések szerint mintegy 800 ezer koszovói albánt kényszerítve menekülésre. A Milosevic vezette szerbek akciói három hónapos NATO katonai beavatkozáshoz vezettek 1999 márciusában.

A NATO beavatkozások után az ENSZ gyakorolt fennhatóságot az Ideiglenes Adminisztrációs Misszió (UNMIK) keresztül. Koszovó 2008. február 17-én deklarálta függetlenségét. A Koszovói Köztársaság diplomáciai elismerése jelenleg is folyamatban van. 2019. július 28-ig 105 állam ismerte el Koszovót független államnak (és 90 lépett diplomáciai kapcsolatba vele). Ebből 103 ország ENSZ-tagállam is egyben, ami a szervezet 193 tagjának 53%-a. Az Európai Unió 28 tagállamából 23 ismeri el a függetlenséget (82%), a NATO 29 tagállamából 25 (86%). Az Európai Unió (EU) 2008. február 18-án tudomásul vette, de nem ismerte el Koszovó függetlenségének kikiáltását. Egyidejűleg a tagországokra bízta, miként járnak el az ügyben. Az EU többsége az új állam elismerését támogatja, öt tagország (Spanyolország, Ciprus, Görögország, Románia és Szlovákia) azonban nem ismeri el a függetlenséget, mert saját országuk nemzetiségi politikájában nem akarnak kisebbségeik számára hivatkozásként szolgáló precedenst teremteni. A szerb kormány nem ismeri el Koszovó szuverenitását, azt a saját fennhatósága alá tartozó autonóm területnek tekinti.

Forrás:

[Wikipédia - Koszovó függetlenségét elismerő országok](#)

<http://en.wikipedia.org/wiki/Kosovo>

http://en.wikipedia.org/wiki/History_of_Kosovo

<https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/kosovo/>

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Rig%C3%B3mezei_csata_\(1448\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Rig%C3%B3mezei_csata_(1448))

5. További hasznos információk

Az ország földrajzáról:

Általános információk: <https://www.britannica.com/place/Kosovo>

[Bányák és Ásványi Anyagok Független Bizottsága](#)

Az ország történelméről:

BBC weboldala: http://news.bbc.co.uk/2/hi/special_report/1998/kosovo/110492.stm

Az ország politikájáról:

CIA Factbook: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/kosovo/>

[History Today, történelmi havilap weboldala](#)

Freedom House: <https://freedomhouse.org/country/kosovo/freedom-world/2019>

Az ország kultúrájáról:

ENSZ Menekültügyi Főbizottsága: <http://www.refworld.org/docid/5188f45d4.html>

Koszovó, Kulturális Örökség Tanácsa: <https://kktk.rks-gov.net/>

Utazási információk: <http://www.beinkosovo.com/en/kosovo-culture>

Wikipedia: http://en.wikipedia.org/wiki/Cultural_heritage_in_Kosovo

[Britannica Enciklopédia](#)

Pristináról:

A város a Wikipedián: <http://en.wikipedia.org/wiki/Pristina>

A város hivatalos honlapja: <https://kk.rks-gov.net/prishtine/>

Online napilapok:

Rajoni Press: <http://www.rajonipress.com/>

Prishtina Insight: <https://prishtinainsight.com/>

Kosova Press: <http://www.kosovapress.com/en/>

Lista a napilapokról: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_newspapers_in_Kosovo

Kézirat lezárva: 2021. július

További információ:

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Nemzetközi Igazgatóság

Telefon: + 36 1 474 5142

E-mail: intdept@mkik.hu